

BASES PER A LA UNIFICACIÓ DE L'ORTOGRAFIA VALENCIANA.

Es un fet acceptat hui, per casi be tots, que la llengua pròpia és la més alta manifestació de la personalitat d'un poble i que aquells pobles que han recobrat la seua consciència com a tals no sols s'entreguen a l'ús del seu propi parlar, sinó que aspiren a la seua màxima depuració com a fenomen cultural i com a prova de que volen tornar a ser ells mateixos. Moltes causes, no totes literàries i cap d'elles desconeguda, han produït a l'hora d'ara una curiositat viva i desperta envers totes les manifestacions espirituals dels Països Valencians i singularment envers el seu parlar. Es a dir que el nostre poble comença a sentir la dignitat de la llengua pròpia. Deure de patriotisme i de cultura és treballar per a que eixe impuls no s'afeblixca i per a remoure tots els obstacles que s'oposen a la seua expansió. Un d'ells, potser el més gran, radica en la manca d'unitat ortogràfica que posa als editors i en general a qui ha d'escriure en la nostra llengua, en la situació semblant al pianista confús davant un instrument on no tingues la certitud que les notes són correctament col·locades i obliga ademés al llegidor a una veritable crítica d'interpretació dels textos a la qual ni és, ni té perquè ser preparat el gran públic. Es, doncs, l'adopció d'un sistema ortogràfic unitari sino volem ofegar al bressol mateix, eixe esplot de curiositat patriòtica tan prometedora de fruits.

x x

x

Posat que tot sistema ortogràfic és per força imperfecte i convencional, no semblarà de primer antuvi el problema de tanta magnitud com nosaltres pensem; més té dificultats que molts no sospiten. Es la primera, la necessitat de posar d'acord, sincerament i eficaç, a aquells que en les seues produccions intel·lectuals empren la nostra llengua i obtenir després un consentiment automàtic i sense reserves de la massa de lectors. Es la segona, que per a que siga útil un sistema ortogràfic cal fer-lo poc complicat, lògic, servit de mitjans eficaços de propaganda i sense notes que puguen provocar discrepàncies d'importància.

Es per esta raó que un sistema de creació individual, sense un mínim inicial prou creixcut d'adhesions incondicionals, no és moralment viable, i, per la mateixa, cal fer tots els possibles per no deturar-se en eixe mínim, a fi de que les adhesions arriben al màxim, i siguen quan més eficaços i representatives millor.

Eixa és la nostra més gran satisfacció. Els escriptors i investigadors del País Valencià, les Corporacions i publicacions més preparades de la nostra terra, amb un patriotisme que mai s'enaltirà prou, han arribat a l'acord transaccional que suposa el sistema que ací s'explana. Va sense dir que no hi ha cap vençut, puix les autoritats filològiques que sota firmen, mantenen els seus punts de vista científics penyorats viva de nous progressos. Però tots acaten les grafies aprovades. Al temps, a aquelles autoritats i a la novella generació d'estudiosos pertany la cura i la missió, prou feixuga i prou llarga, d'anar rectificant i millorant un sistema - a base també naturalment d'amples acords- que deixant a un costat altres raons no

pot ser tan madurat com caldria si hem d'acodir oportunament a la satisfacció lègítima que de manera imperativa demanen tant les necessitats com les inquietuts de l'hora present.

A este efecte s'inserten les Bases ortogràfiques unificadores i es publica el Vocabulari a elles adaptat que tan útil ha de ser a tots els estudiosos i per aquelles fills d'esta terra que senten l'orgull del propi idioma.

I rés més que demanar la cooperació entusiasta del nostre poble en esta obra de depuració, de dignificació, d'estilissació de la llengua vernacula, manifestació la més autèntica del seu esperit i del seu propi geni.

B A S E S

=====

1.- En principi de paraula s'escriu b i no p en els prefixes ab-, ob-, sub-, (abdicar, objecció, substantiu) i s'escriu p i no b en cap (captar)
Excepcions: apte, apnea, optar òptic, òptim; cabdal, cabdell, cabdill.
Tan la regla com les excepcions s'extenen als composts i derivats (de substància, insubstancials; de cabdell, cabdellar) i; esta observació deu donar-se per feta en tots los casos semblants.

2.- S'escriu p davant t, c, s, n (asèpsia, hipnòtic); b davant d (hebdomadari). Excepcions: dissabte, dubte, sobte.

3.- En final de paraula s'escriu p (cap, camp, cup (recipient), macip). Excepcions: finals en fob (hidròfob) i en sil.lab (monosil.lab); darrere consonant en paraules de les quals porten b els femenins i derivats (corb, cf. corbera) i (amb o ab 9preposició) adob, alarb, aljub, baobab, barb, cub (fig.geomètr.) club, exub, galib, nabab, torb, tub.

4.- Davant l i r mai s'escriu v.

5.- La c representa un só gutural (cap) i un atre alveolar (cep); la g representa igualment un só gutural (gat) i un atre galatal (gent).- Els sons guturals c i g poden confondre's, en mig i final de paraula. En mig de paraula s'escriu c davant c, s, t, i z; s'escriu g davant d, g, m, n. (acció, eczema, fragment, insigne).- Excepcions: acmé, aràcnid, dracma, estricnina, icneumon, icnografia, tècnic, anècdota, sinècdoque i llurs derivats.

6.- En fi de paraula s'escriu c (arc, solc).- Excepcions: Darrere consonant en paraules de les quals porten g los femenins i derivats (amarg, cf. amarga, amargor).- En paraules acabades en fag, fug, feg i atres en general cultes i extrangeres que'n duen en les llengües originàries (rizófag, centrífug)

7.- Davant e, i, se representa el só gutural de g mijançant la intercalació d'una u muda (guerra)

8.- El só gutural de c davant e, i, se representa mijançant la q seguida de u muda (que, quina)

9.- El só gutural de c davant una u i atra vocal que formen una sola síl·laba se representa per q. Si la segona vocal és e, i damunt la u s'escriu la dièresi, (quant, frequënt, obliquitat, quota).

10.- En principi de paraula s'escriu ad i no at (adjacent). Excepcions: Davant z (atzembla) i en atlas, atlàntic, atleta, atmòsfera).

11.- En fi de paraula s'escriu t i no d (pit, ardit, avalot, mut).[†] Excepcions: Darrere consonant en les paraules de les quals porten d els femenins i derivats (estupend, cf. estupenda; sord cf. sorda; esguard, cf. esguardar).- Darrere vocal en els femenins acabats en etud, itud (consuetud, solitud).- En algunes paraules tècniques i extrangeres com anhidrid sumand, babord, lord.

12.- El só palatal de g se representa davant e, i, per g (gesta, gent, girar).- Excepcions: Se representa per j davant ecc -ect (adjectiu, abjecció); en jersei, majestat i en alguns noms de procedència bíblica o grega com Jesús, Jehú, jerarquia, jeroglific i llurs derivats (jeràrquic, jesuita).

13.- El só de palatal africada sorda (ch castellana) s'escriu x en principi de paraula (xic); tx no principiant ni acabant paraula (empatxar); acabant paraula g darrere i; ig en qualsevol atra posició (safareig)

14.- Per tal de distingir la ll (aquell) de la l geminada o doble (intel·ligència, mol·le) s'escriu entre les dues l un punt ~~xx~~ volat).

15.- Davant b, p, m. s'escriu m i no n per regla general (semblar, ampriu immaculat) llevat d'alguns casos per tractar-se de composts i derivats x (granment, tanmateix).

16.- Davant f s'escriu n en con-, en-, in-, (confirmar, enfit, infecció) llevat d'emfasi emfisema, emfiteutic i emfraxi. En qualsevol atre cas s'escriu davant f sempre m (àmfora, amfibològic)

17.- Davant consonant, fora b, f, p i m, s'escriu n i no m.- Excepcions: comte (títol nobiliari), impremta, femta, domtat, somriure, premsa, tramvia i els composts de vir (triumvir).

X 18.- S'escriu mp en assimptota, assumpció, assumpte, atemptar, compte, (cast. cuenta), consumpció, consumptiu, contemptible, eclàmpsia, exempció, exempt, metempsicosis, palimpsest, perempció, peremptori, preempció, presumpció, presumptiu, prompte, redempció, redemptor, resumpció, simptoma, sumpció, sumptuós, temps, temptar, temptativa, transumpte i en llurs composts o derivats.

19.- El só de rr se representa per r darrere consonant i també darrere dels prefixes ante-, contra-, sobre-, supra-, uni-, bi-, tri-, anti-, hipo-, mono-, di-, tetra-, poli-, i a privatiu (antireligiós, aritmíic).

20.- S'escriu r final en els substantius formats dels sufixes -ar (col·lectius o de lloc com canyar), -cr (de personax, lloc, instrument o planta com ferrer, llorer), -or (derivats d'adjectius o verbs, generalment abstractes com blancor), -dor (de persones, lloc o instrument com llavador, llaurador); en els adjectius com rebedor, esdevenidor, quibencloven ordinàriament una idea de futur; en els noms dels quals porten r els femenins i derivats (clar, lleuger), en els infinitius aguts (partit); en els infinitius plans que no acaben en re (nàixer, pero vendre, vore) i en còrrer,

21.- El só alveolar sonor x de ç (cosa) se representa per z en principi de paraula i darrere de consonant i per s entre vocals (zero, dotze, casa).- Excepcions: dacsa, endinsar, enfonsar i en el prefixe trans- (transigir).

22.- El só alveolar sord de s (massa) se representa en principi de paraula i darrere consonant per s o c segons l'etimologia, i entre vocals per c o ss també segons l'etimologia. Davant a, o, u la c pren la forma de ç (d'trencada) (serp, cèquia, cendra, València, pansa, mustaçaf, açut, possessió).

23.- S'escriu c o ç i no s darrere c (acció) fora sacsar i sos derivats; en les terminacions -ància, -ència (èx repugnància, València); en les terminacions -ança, -ença quan són sufixes de derivació o venen de paraules que porten c (esperança, creença, França; pero ansar, pensa); en els adjectius derivats de llatins de tema en c que porten z en castellà (capaç de capax, -acis, castl. capaz), i, per regla general en paraules corresponents a atres castellanés del mateix orige que porten z (braç, castl. brazo). No sempre, però, és certa la correspondència de z castellana i c valenciana, com pot comprobar-se en Sardenya, Còrsega i en el prefixe valencià bes-, que correspon als castellans bis- i biz- (besnet, bescuit, cf. biznieto, bizcocho, pero besavi = bisabuelo).

24.- S'escriu s, ss, no c o ç en els sufixes de derivació -as, assa, -issa, -us, -ussa, -dis, -dissa (enjogassat), de joc; pallissa; pallús, de palla; xilladissa, de xillar) i en carabassa, fogassa, rabassa, mostrassa, panis, pastis, vernís, mestís, garbissos, granissa, bardissa, llonganissa).

25.- S'escriu z i no s ni ss en les paraules cultes començades per zoo, en les acabades en -zoic, zoari i en algunes atres aiximateix cultes (Zoologia, paleozòic, hematozoari, amazona).

26.- S'escriu s i no ss darrere els prefixes llatins ante-, contra-, sobre-, supra-, uni-, bi-, tri-, i grecs a- (privatiu), anti-, hipo-, para-, mono-, di-, tri-, te-, tra-, poli-, (unisonant, monosil·làbic).

27.- S'escriu la dièresi (¨) sobre la i i la u quan no porten accent següent a una altra vocal i pertanyen a síl·laba distinta (desduïa, diürnal). Excepcions: Darrere els prefixes inicials co-, re-, (coincidir, reunir) i la i dels sufixes -isme, -ista, de la terminació verbal -int, i de la terminació verbal -irx dels infinitius fins en llurs composts els futurs

i condicionals (egoisme, egoista, deduint, conduir, conduiré, conduiria).

28.- L'apòstrof s'escriu davant o darrere consonant o consonants, restes d'una paraula monosil·làbica qui ha perdut la seua vocal per elisió, com un article o un pronom aton (l'home, de l'home, porta'l). Fora estes i la preposició de, no és corrent apostrofar les paraules més que per tal de representar exactament una pronúncia popular. Cal advertir que les elisions no son obligatòries i l'escriptor pot ometre-les, singularment en els diàlegs.

29.- Les formes no apostrofades ni accentuades dels pronoms personals que segueixen immediatament una forma verbal s'escriuen unides a ella mitjançant un guionet, i quan son dues o més eixes formes pronominals van també unides les unes a les atres mitjançant el guionet (portar-te, portar-te-ho, portarte'ls),

30.- S'escriu el guionet en paraules compostes unint les parts components ~~xxxxxx~~ quan estes ho son dels prefixes pseudo-, sots-, vice-, ex- (en casos com ex-president); en les compostes de forma personal de verb i substantiu (guarda-robes), i de substantiu acabat en vocal i adjectiu (o participi) iniciat per r, s, x (cama-sec); en sord-mut, quasi-contracte, pre-romà, pro-sector, després-ahir, nord-est, històric-arqueològic i consemblants.

31.- La lletra h no més s'escriu quan ho exigix la etimologia, no mai per a substituir una consonant perduda (haver, ahir; pero raó no rahó).

32.- S'accentuen totes les paraules agudes que terminen en vocal; anirà, aniré, aní, condició, algú.

Les paraules que terminen en as, es, is, os, us: vindràs, cortés, país, capciós, confús.

Les agudes que terminen en en, in: ofèn, esplín.

Les paraules planes que no terminen en cap de les dotze terminacions dites: hidròfob, càrrec, centígrad, telègraf, catàleg, fàcil, àtom, telèfon, príncep, córrer, lícit, índex, òbals, anàven, diríeu.

Les paraules esdrúixoles s'accentuen totes: màxima, múltiple, custòdia, cúria, València.

Tota a accentuada porta l'accent greu: voldrà.

Tota i i tota u accentuades, l'agut: panís, Rússia.

Tota e i tota o obertes, el greu: clemència, òliba.

Tota e i tota o tancades, l'agut: església, recó.

Es troben asovint als vocabularis dues formes d'una mateixa paraula (amb i ab; els i los; el i lo). Això vol dir que ambdues formes son igualment ~~llegítimes~~ llegítimes, encara que la primera siga la més usual i recomanable.

Castelló, 21 Desembre de 1932.

Acceptem les Bases ortografiques i el Vocabulari que ingren este quadern.

El Rat Penat protesta de la incó'sideració que representa el que ésent la més antiga societat valencianista, que tant ha fet per la Renaixença valenciana i que ha estat present en tots els moviments del valencianisme estricte, no haja segut consultada ni menys convidada a la elaboració d'aquestes normes ortogràfiques; més com la seua missió fon, es i deu de continuar-se de concordia dins de la gran familia valenciana i més encara entre les diverses tendencies culturals i politiques, les accepta a titol com son de provisionals per a que siguen tot lo més unanimes que's puga i assolixquen l'èxit que és de desijar.

*el president
Nicolau Primitiu Gomez*

Manel Tetuá Cases

Ricard Sanmartin

Manel Tetuá

Ferran Proppe

Josep Gasch

Vicent Sanchis

Emili Vilella

Emili Baró

Manel Cervera

Firmen.- Nicolau Primitiu Gomez, Francesc Garcia Gascon, Ricard Sanmartin, Manel Tetuá Cases, Ferran Proppe, Josep Gasch, Vicent Sanchis, Emili Vilella, Emili Baró, Manel Cervera.

Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que integren
este quadern.

X ~~Edvard Gharlines~~
~~o Ferrands~~

Atès lo caracter provisional que
tenen les Bases anteriors no tenim
inconvénient en primar-ly

X ~~P. Lluis guana, Mria~~

X ~~Centre d'Actuació Valen~~
~~uancista~~

~~Joan Ruy~~
~~prof.~~

X ~~Agrupació Valencianista~~
~~Escolar~~

~~Edmunt L. Chavarrí~~

~~Jq. Vilhalonga~~

~~Luis Cebrian~~
~~[Signature]~~

Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que integren
este quadern.

Centre de Cultura València

E. G. Nadal

~~J. Sanchis Sivera~~ X

Carles Salvador

~~Josep Ruy~~

Enric Sales Gadea

Constantino Llorens

Enric Navarro-Borral

Miguel Manta

~~J. Monte Jales~~ X

X Leopoldo Ruiz

Franci Martínez Martínez

Per AGNACIÓ 8. Navarro-Borral

X ~~Pablo Casals~~

Antoni Igual

X ~~M. Cebrán~~ Hor

VALENCIANA
VALENCIA
REBENCIA 8

Castelló-17 decembre 1932

Sr. D. Joaquim Reig Rodríguez
València

Molt estimat amic: Per fi van les famoses regles. TOT i molt imperfectes no han pogut eixir abans del teler, i sobre això i ésser jo un mecanograf detestable no he volgut fer-les copiar a un altre per por que fora pijor.

Com a que les regles d'accentuació fetes per l'amic Salvador que tenia lo Sr. Pizcueta s'ajusten al coveni pense que millor será afegir-les al lloc que li senyale, curant, però, de revisar algún eixemple com València, que modificarem.

Modifiquen a son albir eixes quartelles que li envie segons ben viât li será. Prenguen per compte de vostés la rúbrica general ; jo he pegat moltes voltes a eixe punt de tan poca importància aparent i la millor solució que veig es no posar regles ni normes. Altre punt es la distribució de la materia i dins de cada paràgraf la presentació tipogràfica i tot, puix crec que la presentació farà molt per que passen.

I, finalment, li pregue que siga servit de corregir la ortografia del text que li envie on segurament trovaràn prou matèria de correcció i no cal aplicar ací

alló de eius est legem tollere cuius est condere, puix jo no soc legislador si-
no secretari de tots.

Faça present la meua bona memòria a tots ~~els~~ los amics i cregam sempre ben
prest a servir-lo

Salvador